

AKTUELLE SYKDOMSUTBRUDD OG DIAGNOSER

VED VETERINÆRINSTITUTTET, NMBU VETERINÆRHØGSKOLEN, MATTILSYNET
OG PHARMAQ ANALYTIQ

Redigert av Tormod Mørk, Veterinærinstituttet

Store tap på grunn av babesiose

■ SVEIN GUDMUNDSSON – VETERINÆRINSTITUTTET SANDNES ■ SNORRE STUEN OG SIRI BJERKREIM HAMRE – NMBU – SANDNES
■ JAN OLAV BERGET – PRIVATPRAKTISERENDE VETERINÆR I FARSUND ■ KRISTEL DAALAND OG BENT GUSEVIK – PRIVATPRAKTISERENDE VETERINÆRER I LYNGDAL

Rundt midten av juni 2017 ble Veterinærinstituttet Sandnes (VIS) kontaktet angående diagnostikk av antatt babesiose (blodpiss, piroplasmose) hos flere storfe i en besetning i Vest-Agder.

Dyrene som ble syke, var rene Aberdeen Angus eller kryssinger med NRF. Til sammen 19 dyr ble i februar 2017 kjøpt inn fra en besetning som var under avvikling på Jæren. Kjøper hadde også fått en Aberdeen Angus okse fra Jæren sommeren 2016, denne gangen fra en annen gård (nær nabo). Oksen har, når dette er skrevet, aldri vist symptomer på babesiose.

Dyrene ble sluppet på beite 22. mai og ble samtidig påført Coopersect® påflekkingsvæske som forebygging mot skogflått. Garden ligger i et område kjent for alvorlige flåttproblemer.

Tidlig i juni ble det observert dyr som ikke var i form. De virket blodfattige og hadde rødfarget urin. Eier og de involverte dyrleger fikk snart mistanke om babesiose. Dyrene var sky og vanskelige å undersøke med mindre de var så syke at en kunne komme til dem. Å få anemiske dyr i hus var heller ikke enkelt da tilstanden ble ytterligere forverret. Da dyrene først var kommet i hus ble undersøkelse og behandling enklere.

Dyr med symptomer ble behandlet med Imidocarb som er et urea derivat, effektivt mot babesier.

Den 20. juni mottok VIS en blodprøve fra flere dyr og blodutstryk

fra et meget sykt dyr. Prøvene var tatt ut den 16. juni, men de var i god tilstand. NMBU - Sandnes foretok Giemsa-farging av det innsendte prøvematerialet. Alle prøvene (fra til sammen tre dyr) var i varierende grad positive med hensyn til babesier i erythrocytter. På dette tidspunktet (20. juni) hadde eier mistet fem dyr, inkludert et fåtall dyr som ikke fikk behandling.

Etter hvert ble det klart at det var for stor risiko å ha dyrene gående på beite. Alle dyr ble derfor tatt inn og kroppstemperatur sjekket daglig på alle. Ved stigning i temperatur, eller andre symptomer typiske for babesiose, ble dyret behandlet. Den 7. september hadde eier ikke mistet dyr etter at denne prosedyren var innført.

Eier mistet fem av de 19 nyinnkjøpte dyrene. Syv dyr hadde fått behandling ved mer eller mindre typiske symptomer og kom seg. Ei ku som ved beiteslipp ikke hadde kalvet, ble holdt inne og har ikke fått lov å komme på beite. Kua har, som forventet, aldri vist symptomer på babesiose.

Babesier er blodparasitter (protozoer) som bruker flått (*Ixodes ricinus*) som vektor. Etter noen delinger i erythrocytter sprekker de sistnevnte, og det kan føre til hemolytisk anemi og rødfarget urin. Bare *Babesia divergens* er rapportert hos storfe i Norge, og denne arten er også en zoonotisk parasitt. Kalver

som blir utsatt for smitte pleier å få milde symptomer, men utvikler gjerne langvarig immunitet. De slipper dermed lettere fra infeksjonen enn voksne, ikke immune, storfe som på grunn av flytting eller andre forhold blir smittet.

På den angrepne gården i Vest-Agder var de godt kjent med flått og flåttbårne sykdommer. Da det gikk så godt med oksen som ble kjøpt i 2016, var de i god tro når de handlet fra samme område i 2017. Denne gangen fikk det imidlertid fatal utgang.